

A nyilvános könyvtárak jegyzékének 2008. évi változásairól

2008-ban négy alkalommal módosítottuk a nyilvános könyvtári jegyzékét¹. Összesen 25 könyvtár kérte felvételét, végül 20 könyvtár, vagyis a jelentkezők 80 %-a került fel ténylegesen. A 20. jegyzékre felkerült, könyvtár alaptevékenység szerinti megoszlása:

	19. jegyzék	20. jegyzék	21. jegyzék	22. jegyzék
községi könyvtár	1	1		1
községi és iskolai könyvtár		1		1
városi és iskolai könyvtár		1		
országos szakkönyvtár		1		
szakkönyvtár	1	2	3	2
főiskolai könyvtár	1	2	1	
egyházi könyvtár				1

A 2007. év végi állapothoz képest² 1548-ról 1312-re csökkent a nyilvános könyvtárak száma 2008 végére. Egyrészt az említett 20 könyvtárat felvettük a jegyzékre, másrészt a 19. jegyzékről 114, a 20. jegyzékről 86, a 21. jegyzékről 32, a 22. jegyzékről pedig 24 könyvtárat, azaz összesen 256 könyvtárat töröltünk az önkormányzatok kérésére. Azaz a 2007. évi „törlési boom” után, 2008-ban már az előző évihez képest 40 %-kal kevesebb könyvtárat töröltünk a jegyzékről.³

A nyilvános könyvtárak jegyzéke 2002-2008

Alaptevékenység	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008. febr.	2008. jún.	2008. szept.	2008. dec.	2008. törlés	2002- 2008 összesen
Megyei könyvtári feladatok ellátása	19											19

¹ Kulturális Közlöny, 2008. 3. sz. 105-116. p.; Kulturális Közlöny, 2008. 11. sz. 707-716. p.; Kulturális Közlöny, 2008. 17. sz. 953-959. p.; Kulturális Közlöny, 2008. 24. sz. 1165-1171. p.

² Vö.: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2008. 5. sz. 11. p.

³ 2005-ben 71 db, 2006-ban 165 db, 2007-ben 439 db könyvtárat töröltünk a jegyzékről.

Városi könyvtári feladatok ellátása	219	5			2						-1	225
Városi és országos szakkönyvtári feladatok ellátása	1											1
Városi és iskolai könyvtári feladatok ellátása	42	-11	1					1			-1	32
Községi könyvtári feladatok ellátása	1132	37	26	-14	-116	-323	1	1		1	-164	581
Községi és iskolai könyvtári feladatok ellátása	455	27	24	-1	-42	-99		1		1	-85	281
Nemzeti könyvtári feladatok ellátása	1											1
Nemzeti gyűjtőkörű és egyetemi könyvtári feladatok ellátása	1											1

Digitális könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	1											1
Országos szakkönyvtári feladatok ellátása	11			-1				1				11
Szakkönyvtári feladatok ellátása	26	4	11	7	3	-1	1	2	3	2	-2	56
Egyetemi könyvtári feladatok ellátása	30			-1	1						-1	29
Főiskolai könyvtári feladatok ellátása	35	-3	1	1		1	1	2	1			39
Egyházi könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	14	2								1		17
Egyházi és iskolai könyvtári feladatok nyilvános könyvtári	2											2

ellátása												
Iskolai könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	1		1									2
Munkahelyi könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	16	-1				-5						10
Munkahelyi és városi könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	5		1		1	-1					-2	4
ÖSSZESEN	2011	60	65	-9	-151	-428	3	8	4	5	-256	<u>1312</u>

Az idei és a tavalyi táblázat adatait összevetve megállapítható, hogy továbbra is a legnagyobb változás a községi (és iskolai) könyvtárak számában mutatkozik. 2007-hez képest kb. 20 %-kal csökkent a számuk. Fontosnak tartom kiemelni, hogy immár az országos szakkönyvtárak valamennyien reprezentálják magukat a jegyzéken, számuk ismét 11-re emelkedett. 2008-ban beküldte hitelesített iratait és felvettük a jegyzékre – mint országos szakkönyvtár – az Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet (ESKI) Országos Egészségpolitikai Szakkönyvtárát. 1987-2004 között szervezetileg a Medinfo alá tartozott az Egészségügyi Minisztérium Könyvtára. 2004-től a Medinfo jogutódja az Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet (ESKI) lett. Ettől kezdve az Egészségügyi Minisztérium Könyvtára az ESKI Egészségpolitikai Szakkönyvtára egyik telephelyeként működött tovább. 2006 őszétől a

két könyvtár szervezetiileg is, helyileg is összevontan működik az Egészségügyi Minisztérium épületében.

A 2008-ban a jegyzékről elutasított öt könyvtárból kettő szakkönyvtár és három községi (és iskolai) könyvtár volt. Az elutasítások oka egyrészt az volt, hogy nem a könyvtár iratait küldték be, ill. a beküldött iratok szerint korlátozottan nyilvános (vagy nem nyilvános) a könyvtár. Másrészt a jegyzékre jelentkező könyvtár alapító okirata nem tartalmazta az okirat valamennyi kötelező tartalmi elemét.

A köztársasági elnök a 140/2008. (VI. 25.) KE határozat értelmében 2008-ban 8 nagyközségnek adományozott városi címet. Év végéig ezek közül négy önkormányzat⁴ küldte be a Könyvtári Intézetbe a hiteles, módosított alapító okiratot. 2008-ban a megyei könyvtárak módszertanos kollegáinak közreműködésével sok várost tudtunk elérni és a kérő szó végre meghallgatott, az önkormányzatok beküldték könyvtáraik módosított alapító okiratát.

Városi címet kapott települések, melyek módosított alapító okiratát továbbra is várjuk⁵

Megye	2004	2005	2007	2008
Bács-Kiskun				Hajós
Fejér				Bodajk
Győr-Moson-Sopron				Fertőszentmiklós
Pest	Örkény		Maglód	
Somogy				Zamárdi
Szabolcs-Szatmár-Bereg		Kemecse		

Hajósna és Örkénynek nincs nyilvános könyvtára, Kemecse és Fertőszentmiklós pedig az önkormányzat szakfeladatán működik. Csak újfent ismételni tudom, hogy OKM Könyvtári Osztálya a polgármesteri hivatal szakfeladatán gazdálkodó könyvtárat az első megjelenést követően már nem vesz fel a nyilvános könyvtári jegyzékre és nem is tart fent a

⁴ Halásztelek, Isaszeg, Pusztaszabolcs és Rudabánya

⁵ 2006-ban egy nagyközség se kapott városi címet.

jegyzéken, mivel jogilag akkor látja biztosítottak a könyvtár folyamatos működését, ha az önkormányzat garantálja, hogy legalább a könyvtár éves állománygyarapítási keretéről a könyvtáros dönthet szakmai indokok alapján. Továbbá az 1997. évi CXL. tv. 67. § szerint a városokban elsődlegesen **önálló intézményben** kell a nyilvános könyvtári ellátást biztosítani. Ez esetben pedig 2009. január 1-től a költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról szóló 2008. évi CV. tv. 4. §-a szerint el kell készíteni a könyvtár alapító okiratát.

A költségvetési szervek jogállásának és gazdálkodásának újrászabályozásának következtében minden önkormányzatnak⁶ 2009. május 15-ig felül kell vizsgálnia a feladatellátó szervezetrendszerét és rendezniük kell a költségvetési szerveik jogállását. Ez alapján az önkormányzatok kötelesek költségvetési szerveiket a 2008. évi CV. törvény szerinti kategóriákba besorolni, az alapító okiratokat módosítani. A törvény szerint az új típusokba történő besorolásnak 2009. június 1-ig kell megtörténnie. A fentiek következtében a nyilvános könyvtárak jegyzékén szereplő könyvtárak alapító okiratai is módosulnak. A terveink szerint 2009-2010 folyamán e módosított alapító okiratok feldolgozását összekötjük nyilvános könyvtárak jegyzékének folyamatos revíziójával.

Budapest, 2009. április 8.

Amberg Eszter
Könyvtári Intézet

⁶ Pontosabban költségvetési szervet alapító (irányító) szervnek